

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลโคกสำราญ

ประจำปี ๒๕๖๕

โดย

กองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลโคก
สำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิด โดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่นมีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญ เป็นมรดกที่บรรพบุรุษในอดีตได้สั่งสม สร้างสรรค์ สืบทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง สืบสานเรื่องราวอันทรงคุณค่ามากมาย ส่งผลให้คนในชาติเกิดความรัก ความภาคภูมิใจและร่วมแรงร่วมใจสืบสานต่อกันมาและต่อไปในอนาคต ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

กองการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑ ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๑.นายเอ็ม จารุสิน บ้านเลขที่ ๒๔๔ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญการทำการเกษตรปลอดสารพิษ ทำน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงหมูไก่ เป็ด ปลุก ผัก ทำการเกษตรพอเพียง

๒.กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อยู่ดีกินดี บ้านหินสิ่วหมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ทำเกษตรอินทรีย์แบบกลุ่มนาแปลงใหญ่

๓.นายสุวรรณ์ เหล็กเพชร บ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีความเชี่ยวชาญ ด้านปศุสัตว์เลี้ยง โค กระบือ

๔.นายเฉลิม เวรวรรณ์ บ้านเลขที่ ๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีความเชี่ยวชาญ ด้านประมง เลี้ยงปลา

๕.นางบุญสวย ชันติกุล บ้านเลขที่ ๑๐๔ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีความเชี่ยวชาญ เกษตร ทฤษฎีใหม่โคกหนองนา

๖.นางลัดดา สายจันดา บ้านเลขที่ ๑๒๗ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีความเชี่ยวชาญ เกษตรทฤษฎีใหม่ ปลุกผักสวนครัว

๒ ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช่เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ, งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

๑.นางจุมรี สาขะสิงห์ บ้านเลขที่ ๒๒๔ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญการสานตาข่าย แห

๒.นางจา โจมคำ อายุ ๖๑ ปี บ้านเลขที่ ๓๒๕ หมู่ที่๑๕ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญเรื่องการทำพานบายศรี

๓.นางเชียม พิมพ์สุทธิ อายุ๗๓ ปี บ้านเลขที่ ๙๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญเรื่องการทำพานบายศรี

๔.นางคำพอง วันทาพรหม บ้านเลขที่ ๗๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญการทำผ้าขึ้น ผ้าขาวม้า จากด้าย ไหม- มัดหมี่ และเชี่ยวชาญการจักสานข้อง ตะกร้า หวด ฯลฯ

๕.นายวิชา สายจันดาบ้านเลขที่ ๑๑๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญการจักสาน แห ฯลฯ

๖.นายประดิษฐ์ สายจันดา บ้านเลขที่ ๒๒๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญการจักสาน ตะกร้า ฯลฯ

๗.นางเพลินจิต นามหงษ์ บ้านเลขที่ ๕๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญทอผ้าด้วยมือ ฯลฯ

๘.นางบาน มีดี บ้านเลขที่ ๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทาจังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญทอผ้าด้วยมือ ฯลฯ

๓ ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิตโดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป(โต๊ะ/ตู้), การแปรรูปสิ่งต่าง ๆ จากยางพารา เป็นต้น

๑. กลุ่มทำไม้กวาด บ้านโคกสำราญหมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดยโสธร
ทำไม้กวาดดอกหญ้าจำหน่าย

๒.นายสมพร ชินนะแสง บ้านเลขที่ ๙๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดยโสธร มีความชำนาญด้านการ ทำโซฟาไม้ไผ่ /แคร่ไม้ไผ่

๓.นายทีระ สุวะรัตน์ บ้านเลขที่ ๗๕ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดยโสธร มีความชำนาญด้านการ ทำโต๊ะไม้

๔.นายประเรียน เปรยรัตน์ บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดยโสธร มีความชำนาญด้านการ บ้าน /ตู้ไม้

๕.นายจันลา สังเกต บ้านเลขที่ ๒๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดยโสธร มีความชำนาญด้านการ โต๊ะ/เก้าอี้

๖.นายสง่า สุวะรัตน์ บ้านเลขที่ ๕๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดยโสธร มีความชำนาญด้านการ โต๊ะ/เก้าอี้

๗.นางสุชาดา ทาระธรรม บ้านเลขที่ ๗๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดยโสธร มีความชำนาญด้านการ ทอผ้าด้วยกี่กระตุก

๔ ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทยการนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอดำยาชาวไทยมุสลิม

ด้านเวชกรรมไทยการนวดไทย

๑.นางวินาวรร พิมพ์สุทธิ์ ที่ อยู่ ๑๑๘ หมู่ ๑ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
เจ้าของภูมิปัญญา นวดแผนไทย

๒.นางผิน สายจันดา ที่ อยู่ ๗๔ หมู่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
เจ้าของภูมิปัญญา นวดแผนไทย

๓.นางบุต วิเวพันธ์ ที่ อยู่ ๓๑ หมู่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
เจ้าของภูมิปัญญา นวดแผนไทย

๔.นางลำไย สุวะรัตน์ ที่ อยู่ ๔๕ หมู่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร
เจ้าของภูมิปัญญา นวดแผนไทย

๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่นการบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม, นาฏศิลป์ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, โนรา เป็นต้น

๑.นายสง่า จันทรแก้ว อายุ ๖๓ ปี บ้านเลขที่ ๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เชี่ยวชาญเรื่อง หมอลำ พิธีกรหัวหน้าคณะหนึ่งประมอทัย

๒.นายจันทร นามสอน อายุ ๘๒ ปี บ้านเลขที่ ๓๐ หมู่ที่ ๔ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร **รายละเอียดความเชี่ยวชาญ** เป็นผู้มีความสามารถในการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านเป่าแคน การขับร้องประมอทัย การแกะหุ่น เชิด

๓.นายพิภพ สุขศรี บ้านเลขที่ ๔๐๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา เชี่ยวชาญเรื่อง การเป่าแคน หมอสมุนไพร เล่นซุงสามสาย หมอลำ

๔.นางสีลย์ รัตพาลี บ้านเลขที่ ๕๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา เชี่ยวชาญเรื่อง หมอลำ รำวง

๕.นางบัวดี ไทร้อย บ้านเลขที่ ๗๐ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา เชี่ยวชาญเรื่อง หมอลำ รำวง

๖.นายคำปน บุญเนตร บ้านเลขที่ ๒๒ หมู่ที่ ๑๕ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา เชี่ยวชาญดนตรีพื้นบ้าน พิณ แคน

๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณภาษาถิ่น, หนังสือ ตำรา ตำรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น, นวนิยาย, นิทานบทเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

๑.นางนวลจันทร์ คำไข บ้านเลขที่ ๓๐๙ หมู่ ๑๕ บ้านโนนสวรรค์ ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร **รายละเอียดความเชี่ยวชาญ** เป็นผู้มีความสามารถในการ แต่งกลอนรำ ลำพญา

๘. ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ด้านอาหารพื้นบ้าน

๑.นางบานเย็น โพธิสาราช บ้านเลขที่ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี รายละเอียดความเชี่ยวชาญ เป็นผู้มีความสามารถในการประกอบอาหารพื้นบ้าน อาหารไทย

๒.นางวอน บุญรัตน์ บ้านเลขที่ ๘๔ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี รายละเอียดความเชี่ยวชาญเป็นผู้มีความสามารถในการประกอบอาหารพื้นบ้าน อาหารไทย

๓.นางจันทร์ คณาชอบ บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

รายละเอียดความเชี่ยวชาญเป็นผู้มีความสามารถในการประกอบอาหารพื้นบ้าน อาหารไทย

๔.นางกอง ทิพรัตน์ บ้านเลขที่ ๕๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

รายละเอียดความเชี่ยวชาญเป็นผู้มีความสามารถในการประกอบอาหารพื้นบ้าน อาหารไทย

ด้านศาสนาพิธีกรรม

๒.นายยศ ถาวรพัฒน์ บ้านเลขที่ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี รายละเอียดความเชี่ยวชาญเป็นผู้ประสานงาน ติดต่อระหว่างวัดกับชาวบ้านในกิจการต่างๆ ของวัด หรือเป็นหัวหน้าในพิธีทำบุญ เช่น นำอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร นำถวายทาน ตลอดจนจัดแจงดูแลศาสนพิธีอื่นให้ถูกต้องเรียบร้อย

๓.นายเบศมาศ สร้อยแก้ว บ้านเลขที่ ๗๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

รายละเอียดความเชี่ยวชาญเป็นผู้ประสานงาน ติดต่อระหว่างวัดกับชาวบ้านในกิจการต่างๆ ของวัด หรือเป็นหัวหน้าในพิธีทำบุญ เช่น นำอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร นำถวายทาน ตลอดจนจัดแจงดูแลศาสนพิธีอื่นให้ถูกต้องเรียบร้อย

๓.นายลู บุตรวงศ์ บ้านเลขที่ ๑๑๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

รายละเอียดความเชี่ยวชาญเป็นผู้ประสานงาน ติดต่อระหว่างวัดกับชาวบ้านในกิจการต่างๆ ของวัด หรือเป็นหัวหน้าในพิธีทำบุญ เช่น นำอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร นำถวายทาน ตลอดจนจัดแจงดูแลศาสนพิธีอื่นให้ถูกต้องเรียบร้อย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการเกษตร

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่
๑	นายเอ็ม จารุสิน	การทำเกษตรปลอดสารพิษ ทำน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงหมู ไก่ เป็ด ปลุก ผัก ทำการเกษตรพอเพียง	หมู่ ๑๐
๒	กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์อยู่ดีกินดี	ทำเกษตรอินทรีย์นาแปลงใหญ่	หมู่ที่ ๖
๓	นายสุวรรณ์ เหล็กเพชร	เลี้ยงโค/กระบือ	หมู่ที่ ๒
๔	นายเฉลิม เรวรรณ	การประมง เลี้ยงปลา	หมู่ที่ ๒
๕	นางบุญสวย ชันติกุล	เกษตรทฤษฎีใหม่ โคกหนองนา	หมู่ที่ ๒
๖	นางลัดดา สายจันดา	ปลูกผักสวนครัว	หมู่ที่ ๒

ด้านหัตถกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่
๑	นางจุมรี สาชะสิงห์	สานตาข่ายแห	หมู่ ๑๕
๒	นางจา โจมคำ	พานบายศรี	หมู่ที่ ๑๕
๓	นางเชียม พิมพ์สุทธิ์	พานบายศรี	หมู่ที่ ๑
๔	นางคำพอง วันทาพรหม	จักสานข้องตระกร้า	หมู่ที่ ๒
๕	นายวิชา สายจันดา	สานตาข่ายแห	หมู่ที่ ๒
๖	นายประดิษฐ์ สายจันดา	จักสานข้องตระกร้า	หมู่ที่ ๒
๗	นางเพลินจิต นามหงษ์	ทอผ้า	หมู่ที่ ๒
๘	นางบาน มีดี	ทอผ้า	หมู่ที่ ๒

ด้านอุตสาหกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่
๑	กลุ่มทำไม้กวาดบ้านโคกสำราย	ไม้กวาดดอกหญ้า	หมู่ ๑๐
๒	นายสมพร ชินนะแสง	ทำโซฟาไม้ไผ่	หมู่ที่ ๑๕
๓	นายทึระ สุวะรัตน์	การทำโต๊ะไม้	หมู่ที่ ๑
๔	นางนายประเรียน เปรรรัตน์	ทำบ้าน/ตุ้มไม้	หมู่ที่ ๒
๕	นายจันลา สังเกต	สานตาข่ายแห	หมู่ที่ ๒
๖	นายประดิษฐ์ สายจันดา	โต๊ะ/เก้าอี้	หมู่ที่ ๒
๗	นายสง่า สุวะรัตน์	โต๊ะ/เก้าอี้	หมู่ที่ ๒
๘	นางสุชาดา ทาธรรม	ทอผ้าด้วยกี่กระตุก	หมู่ที่ ๒

ด้านการแพทย์ไทย

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่
๑	นางวินาวร พิมพ์สุทธิ	นวดแผนไทย	หมู่ ๑๐
๒	นางผิน สายจันดา	นวดแผนไทย	หมู่ที่ ๑๕
๓	นางบุต ไวยะพันธ์	นวดแผนไทย	หมู่ที่ ๑
๔	นางลำไย สุวรัตน์	นวดแผนไทย	หมู่ที่ ๒

ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่
๑	นายสง่า จันทรแก้ว	หมอลำ หนังสือพิมพ์	หมู่ ๔
๒	นายจันทร์ นามสร	ดนตรีพื้นบ้าน พิณ แคน	หมู่ที่ ๔
๓	นายพิภพ สุขศรี	ซุง ๓ สาย หมอลำ	หมู่ที่ ๑
๔	นางสลิย รัตพาสี	หมอลำ	หมู่ที่ ๒
๕	นางบัวศรี ไทรย้อย	หมอลำ	หมู่ที่ ๒
๖	นายคำปน บุญเนตร	ดนตรีพื้นบ้าน	หมู่ที่ ๒

ด้านภาษาวรรณกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่
๑	นางนวลจันทร์ คำไข	แต่งกลอนลำ	หมู่ ๑๕

ด้านอื่นๆ

ที่	ชื่อ-สกุล		ที่อยู่
๑	นายยศ ถาวรพัฒน์	ด้านศาสนาพิธีกรรม	หมู่ ๑
๒	นายเบศมาศ สร้อยแก้ว	ด้านศาสนาพิธีกรรม	หมู่ที่ ๒
๓	นายลู บุตรวงศ์	พิธีกรรม	หมู่ที่ ๒
๔	นางบานเย็น โพธิสาราช	อาหารพื้นบ้าน	หมู่ที่ ๑
๕	นางวร บุญรัตน์	อาหารพื้นบ้าน	หมู่ที่ ๒
๖	นางจันทร์ คณาขอบ	อาหารพื้นบ้าน	หมู่ที่ ๒
๗	นางกอง ทิพรัตน์	อาหารพื้นบ้าน	หมู่ที่ ๒